

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
БАЊА ЛУКА
Број: 71 0 Рс 078229 16 Рев
Бања Лука, 18.05.2017. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Биљане Томић, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Војислава Димитријевића, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Н.Б. из Б.Л., ..., кога заступа пуномоћник С.К., адвокат из Б.Л., ... и Д.Ц. из Б.Л., ..., кога заступа пуномоћник Д.Т., адвокат из Б.Л., ..., против тужене ИРБ РС, Б.Л., ..., ради заштите права из радног односа, вриједност спора 50.000,00 КМ, одлучујући о ревизијама тужитеља против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 078229 15 Рсж од 23.02.2016. године, на сједници одржаној дана 18.05.2017. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 078229 10 Рс од 03.06.2015. године одбијен је тужбени захтјев тужитеља Н.Б. (у даљем тексту: првотужитељ) да се поништи као незаконито рјешење о дисциплинској одговорности радника и изрицању дисциплинске мјере, донесено од стране тужене под бројем 02-626-15/09 од 23.10.2009. године, којим му је изречена мјера престанка радног односа, да се поништи као незаконито рјешење тужене број 01-119/09 од 01.12.2009. године, којим је потврђено првостепено рјешење, те да се тужена обавезе да га врати на рад и распореди на радно мјесто на којем је радио прије престанка радног односа или на друго радно мјесто које одговара његовим стручним и радним способностима, као и да му на име изгубљене зараде - плате за период од 01.12.2009. до 30.11.2014. године исплати износ од 128.666,08 КМ, са законском затезном каматом од 10.12.2014. године па до исплате и на име доспјеле законске затезне камате обрачунате на износ главног дуга до 09.12.2014. износ од 58.502,62 КМ, као и да код надлежног Фонда ПИО РС, Филијала Б.Л. у корист тужитеља изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за исти период, као и захтјев за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 1.704,95 КМ, са законском затезном каматом од пресуђења па до исплате. Истовремено, одбијен је тужбени захтјев тужитеља Д.Ц. (у даљем тексту: друготужитељ) да се поништи као незаконито рјешење о дисциплинској одговорности радника и изрицању дисциплинске мјере од стране тужене под

бројем 02-625-21/09 од 23.10.2009. године, којим је друготужитељу изречена мјера престанка радног односа, да се поништи као незаконито рјешење тужене број 01-118/09 од 01.12.2009. године којим је потврђено првостепено рјешење, те да се тужена обавезе да друготужитеља врати на рад и распореди на радно мјесто на којем је радио прије престанка радног односа или на друго мјесто које одговара његовим стручним и радним способностима, као и да му на име изгубљене зараде - плате за период од 01.12.2009. до 30.11.2014. године исплати износ од 82.599,21 КМ, са законском затезном каматом од 10.12.2014. године па до исплате и да му на име доспјеле законске затезне камате обрачунате на износ главног дуга до 09.12.2014. године исплати износ од 58.778,58 КМ, те да у корист тужитеља код надлежног Фонда ПИО РС, Филијала Б.Л., изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за наведени период, као и захтјев за накнаду трошкова парничног поступка.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 71 0 Рс 078229 15 Рсж од 23.02.2016. године жалбе тужитеља су одбијене и првостепена пресуда потврђена. Одбијени су и захтјеви тужитеља за накнаду трошкова жалбеног поступка, на име састава жалбе, у износу од по 438,75 КМ.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија првотужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права са приједлогом да се побијана пресуда преиначи.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду, такође, побија и друготужитељ због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи или да се иста укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење.

У одговорима на изјављене ревизије тужена предлаже да се изјављене ревизије одбију као неосноване.

Ревизије нису основане.

Предмет спора у овој парници су захтјеви тужитеља да се пониште рјешења тужене којима им је изречена дисциплинска мјера престанка радног односа, да се тужена обавезе да их врати на рад и распореди на радно мјесто на којем су радили прије престанка радног односа или на друго одговарајуће радно мјесто, те да им исплати накнаде плата за период 01.12.2009. па до 30.11.2014. године, уз уплату законских доприноса Фонду ПИО РС, Филијала Б.Л..

Одлучујући о захтјевима тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је рјешењем Дисциплинске комисије тужене број 02-626-15/09 од 23.10.2009. године првотужитељ оглашен одговорним за тежу повреду радне обавезе одређене чланом 47. став 1. тачка ј) и к) Правилника о раду тужене, у вези са чланом 4. Правилника о дисциплинској одговорности радника, те да му је изречена дисциплинска мјера престанка радног односа; да је тим рјешењем утврђено да је овај тужитељ одговоран јер: није обавијестио управу ИРБ РС до 13.08.2009. године, (када је на сједници управе разматран приједлог за доношење одлуке о прихватању понуде за преузимање акција у предузећу М.Е.а.д. Б.Л. из портфела Фонда за ... РС и А. фонда РС), о томе да је лично и

заједно са друготужитељем, руководиоцем Одјелења за управљање портфељом хартија од вриједности учествовао у трговању акцијама предузећа М.Е. а.д. Б.Л. које је указује на снижавање цијена акција у периоду од 06.04. до 08.04.2009. године, затим, што је за властите потребе користио могућности и информације до којих је могао доћи у својству руководиоца радника тужене и знао или морао знати да Фонда за ... РС и А. фонд РС имају у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. у власништву акције, што му је било познато и у тренутку када је друготужитељ предложио управи тужене да се прихвати понуда за преузимање, будући да је био и члан управног одбора у предузећу М.Е. а.д. Б.Л.; што управи тужене није ставио на располагање све информације које су могле утицати на доношење одлуке о преузимању акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. из портфеља Фонда за ... РС и А. фонда РС, па је за његове поступке управа тужена сазнала из информација које су објавили медији 07.09.2009. године, те из поступања других овлашћених субјеката, чиме није испољио извршавање послова на којима је запослен уз дужну пажњу, стручност и савјесност, те није ставио на располагање све информације које су могле утицати на доношење одлуке о преузимању у предузећу М.Е. а.д. Б.Л., а у медијима и поступању других субјеката, нарочито у периоду од 07. до 10.09.2009. године поступање управе тужене код прихватања јавне понуде за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. везивано је за поступке првотужитеља што штети угледу и интересима тужене; да је рјешењем тужене број 01-119/09 од 01.12.2009. године одбијен приговор првотужитеља на рјешење тужене о дисциплинској одговорности тужитеља и изрицању дисциплинске мјере; да је рјешењем Дисциплинске комисије тужене тужене број 02-626-21/09 од 23.10.2009. године друготужитељ оглашен одговорним за повреду радне обавезе из одредбе члана 47. став 1. тачка ј), к) и в) Правилника о раду тужене у вези са чланом 4. Правилника о дисциплинској одговорности радника због тога што је: дана 13.08.2009. године као предлагач на сједници Управе тужене поднио приједлог за прихватање јавне понуде за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. из портфеља Фонда за ... РС и прећутао да је сам и заједно са првотужитељем, руководиоцем Одјелења за ..., учествовао у трговању акцијама предузећа М.Е. Б.Л. у периоду од 06.04. до 08.04.2009. године, које указује на снижавање цијене акција, тј. није представио кретање цијена акција овог предузећа у претходном периоду, те је прећутао податке о томе од када је предсједник Надзорног одбора у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. у којем својству је био и у тренутку предлагања да се прихвати понуда, чиме је злоупотребио положај јер Управи банке није ставио на располагање све информације које су могле утицати на доношење одлуке о прихватању понуде за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. из портфеља Фонда за ... РС; зато што није омогућио увид Управи тужене, односно није ставио на располагање све информације којима је располагао, односно податке о свим трансакцијама у којима је учествовао, а за његове поступке Управа ИРБ тужене је сазнала из медија и поступања других субјеката, гдје је нарочито у периоду од 07.-10.09.2009. године доношење одлуке о прихватању јавне понуде за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. везивано за поступке друготужитеља као руководиоца радника тужене, што штети угледу и интересима тужене; што је користио за властите потребе свој положај, могућности и информације са којима је располагао на пословима које обавља код тужене, јер је знао да Фонда за ... РС и А. фонд имају у овом предузећу акције у власништву, па је сам и заједно са првотужитељем учествовао у трговању акцијама предузећа М.Е. а.д. Б.Л., у периоду од 06.04. до 08.04.2009. године, које указује на снижење цијене акције; што је обављајући функцију предсједника Надзорног одбора

предузећа М.Е. а.д. Б.Л. почев од 16.04.2009. године, те обављајући руководне послове код тужене који су директно везани за управљањем портфељом хартија од вриједности предложио управи тужене доношење одлуке о преузимању 13.08.2009. године без да је ставио на располагање све информације, чиме није испољио дужну пажњу, стручност и савјесност при извршавању послова које је обављао по уговору о раду; да је рјешењем тужене број 01-118/09 од 01.12.2009. године одбијен приговор друготужитеља изјављен против означеног првостепеног рјешења; да је правоснажном пресудом Окружног суда у Бањој Луци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала број 11 0 К 004381 10 К 12 од 08.11.2013. године првотужитељ оглашен кривим за кривично дјело манипулација цијенама и ширење лажних информација из члана 292. став 2. у вези са ставом 1. тачка б) Закона о тржишту хартија од вриједности, у вези са ставом 1. тачка б) истог закона, те му је изречена казна затвора у трајању од 6 мјесеци; да је истом пресудом друготужитељ оглашен кривим за кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлаштења из члана 347. став 4. у вези са ставом 3. Кривичног закона и кривично дјело манипулација цијенама и ширење лажних информација из члана 292. став 2. у вези са ставом 1. тачка б) Закона о тржишту хартија од вриједности, у вези са ставом 1. тачка б) истог закона, те му је изречена казна затвора у трајању од 3 године и 6 мјесеци.

На темељу тих чињеница, налазећи: да је тужена у року прописаном одредбама члана 36, 37. и 38. Правилника о дисциплинској одговорности провела дисциплински поступак и да није основан приговор застаре покретања и вођења дисциплинског поступка; да је дисциплински поступак самосталан у односу на кривични поступак и да елементи кривичног дјела служе само као средство за идентификацију радне обавезе; да у конкретном случају нема формалних недостатакаведеног дисциплинског поступка и да тужитељима није ускраћено право на одбрану; да су описане радње из рјешења тужене правно квалификоване као тежа повреда радне обавезе и да су правно довољно одређене и да описане радње одступају од обавезе тужитеља да се на својим радним мјестима понашају савјесно у духу доброг привредника или доброг домаћина и да нису доказани наводи о дискриминацији, првостепени суд је закључио да је тужитељима радни однос код тужене престао на законом прописани начин. Сагласно томе, судио је тако што је тужбене захтјеве тужитеља у цјелости одбио.

Одлучујући о жалби тужитеља, другостепени суд је у свему прихватио чињенична утврђења првостепеног суда, уз допуну да су тужитељи били дужни да се уздрже манипулација цијенама акцијама било којег емитента, а нарочито предузећа М.Е. а.д. Б.Л. јер је дијелом тих акција по закону управљала тужена као послодавац тужитеља, те да су тужитељи били у обавези да обавијесте тужену о постојању и реализацији договора са трећим лицима. Слиједом тога, другостепени суд је изјављене жалбе одбио и првостепену пресуду потврдио.

Одлука другостепеног суда је правилна и законита и ревизионим наводима тужитеља није доведена у озбиљну сумњу.

Према одредби члана 47. став 2. тачка к) Правилника о раду тужене, у вези са чланом 4. Правилника о дисциплинској одговорности радника, тежом повредом радних обавеза се сматра свако понашање радника којима се наноси штета

интересима послодавца или из кога се основано може закључити да даљи рад радника код послодавца не би био могућ, што је идентично квалификацији из одредбе члана 98. став 2. тачка 11. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 55/07 – пречишћени текст, даље: ЗР)

Законитост изречене дисциплинске мјере зависи и од истинитости чињеница на којима је та мјера заснована.

У конкретном случају, на темељу изведених доказа пред Дисциплинском комисијом тужене, превасходно на темељу материјалних доказа који су прочитани и то: записника са 135. и 128. сједнице Управе тужене, Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, акта Комисије за ХОВ 08.10.2009. године заједно са 32 прилога (између осталог куповни и продајни налози), приједлога руководиоца Одјељења за ... ХОВ од 06.08.2009. године, листинга за Берзе у којем је садржано кретање цијена акција емитента М.Е., захтјева директора Фонда за ... од 11.09.2009. године, те друге означене документације, Дисциплинска комисија је имала довољно упоришта за закључак да су првотужитељ (као Руководилац одјељења за ... у Сектору за ..., те истовремено члан Управног одбора предузећа М.Е. а.д. Б.Л.) и друготужитељ (као Руководилац Одјељења за ..., те истовремено предсједник Надзорног одбора предузећа М.Е. а.д. Б.Л.), у спорном периоду од 06.04. до 08.04.2009. године учествовали у трговању акцијама „М.Е.“ из портфела Фонда за ... РС и А. фонда РС, које указује на снижавање акција наведеног предузећа (у рјешењу о дисциплинској одговорности су наведене појединачне трансакције). С обзиром на руководећа радна мјеста на којима су тужитељи у спорном периоду радили код тужене, те опис тих радних мјеста, као и њихову улогу у Управи М.Е., истима је морало бити познато да поменути Фондови (којима управља тужена) у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. имају у власништву акције. И поред тога тужитељи, о поменутих активностима нису обавјестили тужену чименису Управи тужене на увид ставили све информације које су могле утицати на доношење одлуке о преузимању акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. из портфела Фонда за ... РС и А. фонда РС. О наведеном тужитељи нису обавјестили ни до 13.08.2009. године, када је на сједници Управе разматран (и прихваћен) приједлог за доношење одлуке за прихватање понуде (која понуда је била јавна) за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л. из портфела наведених Фондова, који приједлог је (сагласно опису његовог радног мјеста) сачињен од стране друготужитеља.

Према томе, супротно ревизионим наводима, доказима који су у дисциплинском поступку изведени од стране тужене, је утврђено да су тужитељи (који су били на руководећим позицијама код тужене) учествовали у радњама којима је сврха манипулација цијенама акција, а не зарада тужитеља (па нема мјеста ревизионим наводима да није забрањено трговати акцијама), које су довеле до снижења цијене поменутих акција и које су тиме супротне законској обавези тужене (члан 8. Закона о инвестиционо-развојној банци) да поменути Фондовима (који су представници државног капитала) управља уз уважавање принципа транспарентности, сигурности, профитабилности, ликвидности, дисперзије ризика и очувања и увећања реалне вриједности капитала. Поступајући на наведени начин тужитељи су довели и до нарушавања угледа тужене у односу на испуњење њене законске обавезе управљања наведеним Фондовима. При томе се не могу прихватити ревизиони наводи да није доказано

да су спорне радње тужитеља довеле до наступања штете за тужену, с обзиром да се поред материјалне штете (снижења цијене акција представника државног капитала, којим управља тужена), настала штета огледа и у нематеријалном облику – нарушавању угледа тужене. Стога је Дисциплинска комисија правилно Управи тужене предложила доношење побијаних одлука.

У погледу наведених чињеница које су утврђене у дисциплинском поступку, с обзиром да исти животни догађај може представљати и повреду радне обавезе и кривично дјело, имајући у виду елементе кривичног дјела за које су тужитељи осуђени правоснажном одлуком суда, произлази да су исте „потврђене“ у кривичном поступку односно наведена пресуда је у прилог закључку да су у дисциплинском поступку повреде радних обавеза правилно утврђене и идентификоване. Стога се не могу прихватити ревизиони наводи друготужитеља да су нижестепене одлуке засноване на пресуди кривичног суда, која није ни постојала у вријеме вођења дисциплинског поступка.

Сагласно наведеном, тужена је у дисциплинском поступку правилно утврдила да су тужитељи починили тежу повреду радне обавезе из члана 47. став 2. тачка к) Правилника о раду. Друготужитељ је, поред тога, описаним радњама починио и повреду прописану тачком в), која је квалификована као „злоупотреба положаја са материјалним и другим штетним посљедицама“, с обзиром на руководећу позицију на којој се налазио код тужене и директну везу са управљањем хартија од вриједности, усљед чега су те радње у кривичном поступку квалификоване као кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлаштења. Супротно ревизионим наводима, побијаним одлукама почињене повреде су јасно описане и одређене.

Наведена утврђења о почињеним повредама радних дужности су довољна да се тужитељима изрекне дисциплинска мјера престанка радног односа, па се показују ирелевантним ревизиони наводи да тужена није могла утврдити да су тужитељи починили и тежу повреду радне обавезе из члана 47. став 2. тачка ј) Правилника о раду, која је квалификована као „кршење одредаба Етичког кодекса“, с обзиром да исти усвојен дана 02.07.2009. године. Уосталом, како то правилно запажа другостепени суд, о наведеним радњама трговања акција, тужитељи нису обавјестили тужену ни до сједнице 13.08.2009. године на којој је разматран приједлог за доношење одлуке о прихватању понуде за преузимање акција у предузећу М.Е. а.д. Б.Л., а тада је на снагу већ ступио Етички кодекс тужене. При томе, у погледу ревизионих навода првотужитеља да он није био члан Управе тужене и да није имао информацију о одржавању наведене сједнице, потребно је указати да је наведена понуда, учињена од стране М.Р. (који је у поменутом кривичном поступку такође оглашен кривим), била јавно објављена.

Другачији закључак не може исходити саопштење за јавност тужене од 15.04.2010. године, на које се првотужитељ позива у ревизији, с обзиром да је истим само образложен начин продаје акција предузећа М.Е. а.д. Б.Л. (да се не ради о директној погодби).

Не могу се прихватити ни наводи друготужитеља да дисциплински поступак није проведен законито односно наводи да му уз рјешење о покретању дисциплинског поступка нису достављени прилози, јер супротно произлази из

записника Дисциплинске комисије од 09.10.2009. године, на којем тужитељ потврђује пријем рјешења о покретању дисциплинског поступка и документације на темељу које је дошло до покретања дисциплинског поступка.

Исто тако, дисциплински поступак је, супротно ревизионим наводима законито проведен односно у складу са одредбом члана 9, 11. и 32. Правилника о дисциплинској одговорности радника.

Другостепени суд правилно утврђује да је предметни поступак проведен у роковима прописаним чланом 36. и 37. Правилника о дисциплинској одговорности радника, с обзиром да тужена на сједници од 13.08.2009. године није имала сазнања о спорном поступању тужитеља, већ тек 07.09.2009. године (када су информацију о њиховим радњама објавили медији), те с обзиром да је поступак окончан доношењем одлука по приговору тужитеља (11.12.2009. године), па се друготужитељ у ревизионим наводима неосновано позива на застарјелост покретања и вођења дисциплинског поступка.

Према томе, побијане одлуке тужена је донијела у складу са одредбом члана 98. и 99. ЗР, а тужитељи и не тврде да им је било ускраћено право на одбрану, па нижестепени судови нису погријешили када су одбили захтјеве тужитеља за поништење наведених одлука и за реституцију. Тиме нема мјеста ни ревизионим наводима првотужитеља о арбитарном поступању другостепеног суда.

Ревизиони наводи тужитеља да је у предметном парничном поступку тужену заступао пуномоћник без положеног правосудног испита, би указивали (под условом да су тачни) на повреду одредбе члана 209. став 2. тачка 8. („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 – даље: ЗПП). Међутим, усљед те евентуалне повреде односно чињенице да је тужену заступало лице које није довољно квалификовано, у конкретном случају, тужитељи су се у поступку пред нижестепеним судовима могли само окористити, а наведено није могло ићи на њихову штету.

Сагласно изложеном, изјављене ревизије је ваљало одбити, примјеном одредбе члана 248. ЗПП.

Предсједник вијећа
Биљана Томић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић